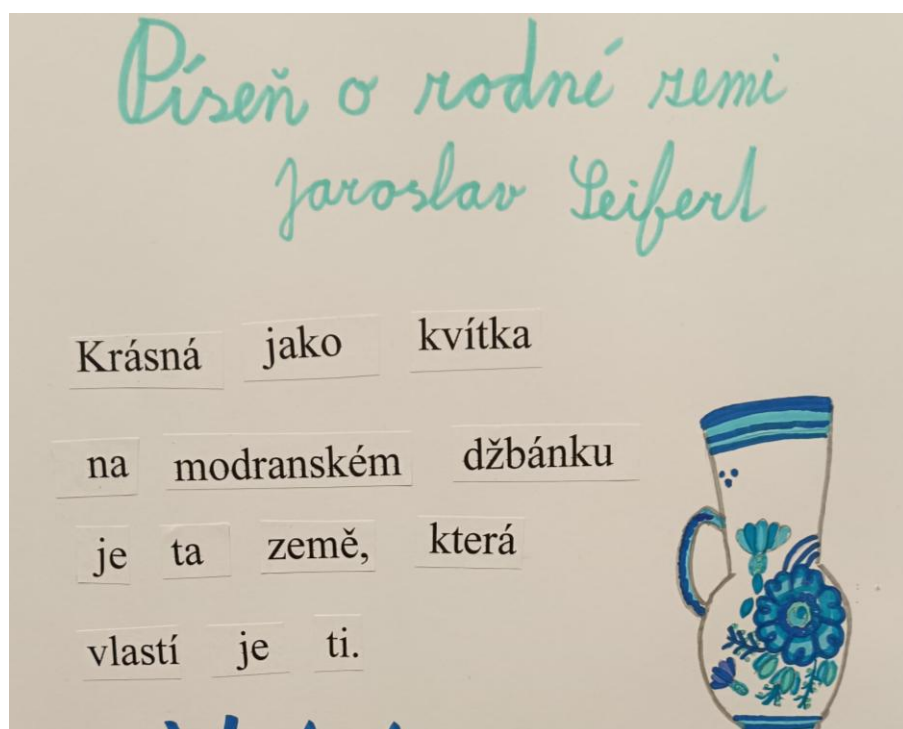

LISTOPAD: ČESKÁ REPUBLIKA – ZEMĚ, KDE ŽIJEME

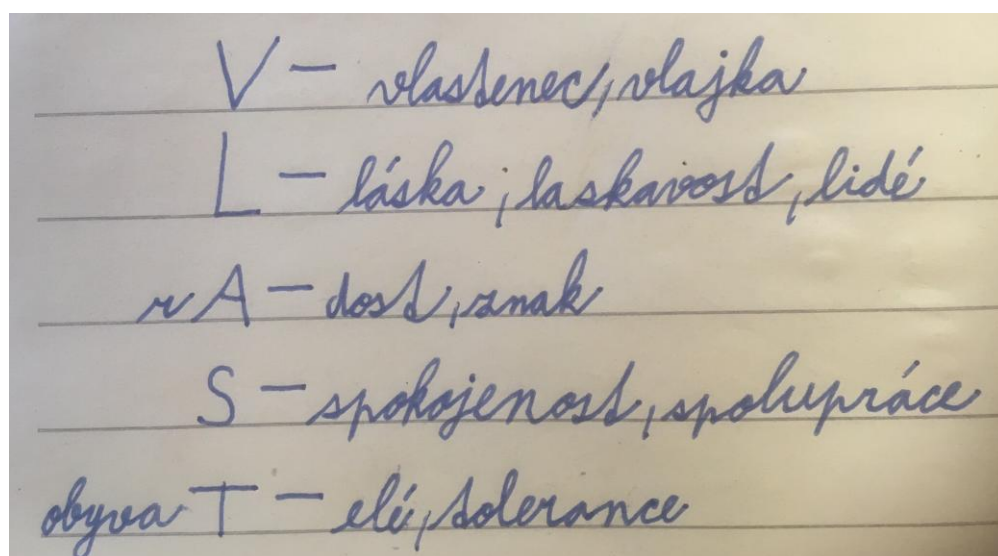
1. TÝDEN: POJEM VLAST PRVNÍ REPUBLIKA

Evokace a motivace: Jako motivaci lze použít úvodní verše J. Seiferta z učebnice, rozstříhané na slova. Děti slova hledají, a úryvek poskládají:

Krásná jako kvítka na modranském
džbánu je ta země, která vlastní je ti.

Debata, co chtěl básník verši vyjádřit, jaký měl asi vztah ke své zemi.
Hřebenovka se slovem VLAST, význam slova VLASTENEC.

BA'SEŇ

Jaroslav Leiferš: Píseň o rodné zemi

Krásná JAKO kvítka na modranském

džbáňku je ta země, která vlastní je

kvítka - m. s., č. mn., 1. p.
džbáňku - m. m., č. j., 6. p.
země - m. ž., č. j., 1. p.
vlastí - m. ž., č. j., 7. p.

V
L
A
S
T
lajka
lajka
ha
ever
elí

Vlast = rodná země
= země, kde se člověk narodil

„Naše slova“: OBYVATELÉ, OBYVATELSTVO – pyramidy, příbuzná slova...

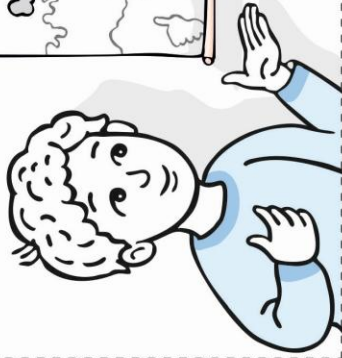
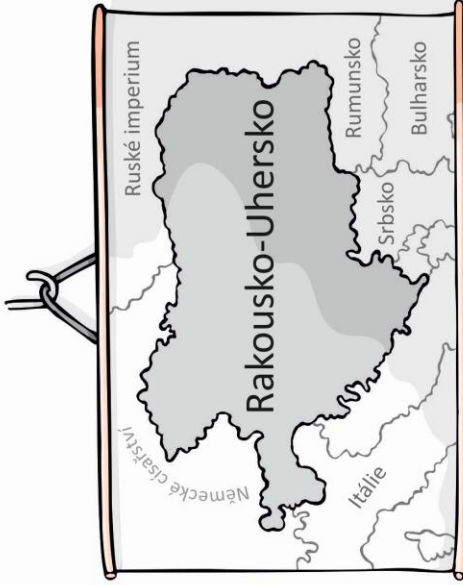
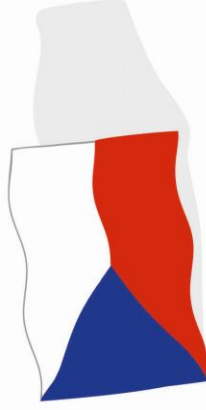
Zjistit, co je „modranský džbánek“ a ústně přednést „AKTUALITU“.

Str. 27/1: Propojit se samostatným souborem o vzniku První republiky (ke st. sv. 28. října).

Pracovat s mapou R-U, Československo, Česká republika, Slovenská republika, Rakousko, Maďarsko.

Ve vlastivědě lze využít téma:

- historická osobnost a 1. prezident: **T. G. Masaryk**. Současný prezident, pracovní náplň prezidenta...
- vlajka ČR, měna, koruna, co je to Ústava...

Text Terezy Podholové – vhodný např. ke „čtvrtletnímu opakování ČJ“:

Jak se bydlelo za první republiky

Stejně jako m__ dnes, také v době první republiky měli l__dé své domovy. Místo, kde b__dleli, b__lo jejich zázemí, kde mohli přespat, uvařit si, v__prat, um__t se, uložit si věci, hrát si, učit se i léčit v případě nemoci. Na rozdíl od současnosti se l__dé před sto lety doma většinou také narodili i um__rali. B__ty či domy obv__kle ob__vala celá širší rodina. Společně v nich žili prarodiče, rodiče i dospělé děti.

Mnoho prvorepublikových domácností mělo jedno společné - rozsv__tily se. Do b__tů se postupně zaváděl elektrický proud, což b__l obrovský pokrok. Snížilo se nebezpečí požárů, zlepšilo osvětlení, začaly se používat elektrické přístroje. Kromě elektřiny v__užívaly hospodyňky na vaření i pl__n, kterým se před první světovou válkou hlavně sv__tilo. Topilo se uhlím nebo dřevem, ale rychle se prosadila nov__nka - ústřední v__tápění celého domu.

(zdroj: Schwabiková, K., [2018]. Cesty dětí do staletí 3, aneb, Běla a Kuba v době naší první republiky, Praha: Slovart. Upraveno)

Úkoly k textu můžete sestavit své třídě „na míru“, nebo gradované, více verzí pro možnou individualizaci...Proto vkládám úkolů víc - pro možnost výběru.

A) Odůvodni a napiš správná i, í, y, ý.

B) Vypiš tvary slova *byt* a urči číslo a pád. Užij slovo *byt* ve dvou větách, vždy v jiném tvaru. (*Můžeme také stanovit - např. 1. p. č. j. a 6. p. č. mn.).

C) Vytvoř slovní pyramidu ze slov příbuzných, kde budou alespoň 3 různé slovní druhy (nebo určit: podstatné jméno, sloveso, přídavné jm.). Slovní druhy urči.

		B	Y	D	L	E	T							

Podobně lze vytvořit pyramidu příbuzných slov ke slovu *OBYVATEL* nebo ke slovu *TOPIT* (slovesa s předponou):

D) Vypiš slovní druhy do tabulky (tabulka Mgr. Dagmar Černá). Slovesa mohou patřit k VS nebo nemusí:

podstatná jména			podstjm. v mn.č.	slovesa (vyjmen.slova)	přídavná jména
rod mužský	rod ženský	rod střední			
X	X	X			

E) Vypiš z textu větu, která říká, co bylo před sto lety v domácnostech jiné než dnes:

F) Napiš slova podřazená pojmu elektrické přístroje: _____

G) Zakroužkuj správné odpovědi:

Proč se podle textu v domech snížilo nebezpečí požárů?

- a) Protože lidé začali stavět z betonu.
- b) Protože se přestalo svítit petrolejem a začala se používat elektrina.
- c) Protože měli doma více hasicích přístrojů.

Zavedení ústředního vytápění znamenalo, že...

- a) bylo možné vytápět více místností najednou.
- b) domy byly menší.
- c) lidé přestali používat k topení uhlí a dřevo.

Str. 27/2: Postup – možno pracovat samostatně, ve dvojici... Možno nejdříve doplnit slova, která „vidím hned“ a potom vzít kartu VS, procházet jednotlivé řady slov a dopsat ta, která do hřebenovky „pasují“. Diskutovat, jestli někde mohou být dopsaná 2 různá slova (VYSOKÝ, VÝSKAT, BYLINA, BYSTRÝ)...

Další možná STRATEGIE: Hned pod červeným písmenem musí být Y/Ý.

Skupinové několikanásobné procházení všech řad VS (s diskusí) je na dané aktivitě velmi cenné a přispívá k upevnění vyjmenovaných slov.

HYMNA

domov
= Česko

lučiny
= louky

Kde domov můj,
autor: Josef Kajetán Tyl
Kde domov můj,
kde domov můj?
Voda hučí po lučinách,
bory šumi po skalinách,
v sadě skví se jara květ,
zemský ráj to na pohled!
A to je ta krásná země,
země česká, domov můj,
země česká, domov můj!

bory
= lesy borovic

Kde domov můj,
autor: Josef Kajetán Tyl
Kde domov můj,
kde domov můj?
Voda hučí po lučinách,
bory šumi po skalinách,
v sadě skví se jara květ,
zemský ráj to na pohled!
A to je ta krásná země,
země česká, domov můj,
země česká, domov můj!

sad
= ovocné stromy

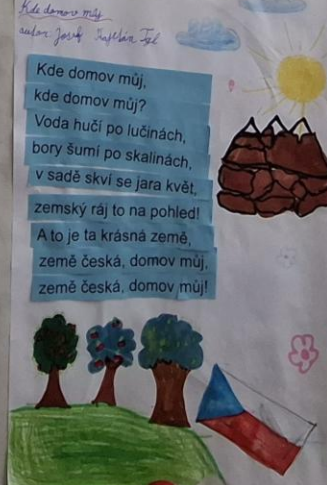
lučiny
= louky

Kde domov můj,
autor: Josef Kajetán Tyl
Kde domov můj,
kde domov můj?
Voda hučí po lučinách,
bory šumi po skalinách,
v sadě skví se jara květ,
zemský ráj to na pohled!
A to je ta krásná země,
země česká, domov můj,
země česká, domov můj!

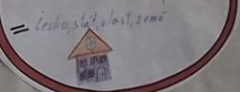
skaliny
= skaly

Kde domov můj,
autor: Josef Kajetán Tyl
Kde domov můj,
kde domov můj?
Voda hučí po lučinách,
bory šumi po skalinách,
v sadě skví se jara květ,
zemský ráj to na pohled!
A to je ta krásná země,
země česká, domov můj,
země česká, domov můj!

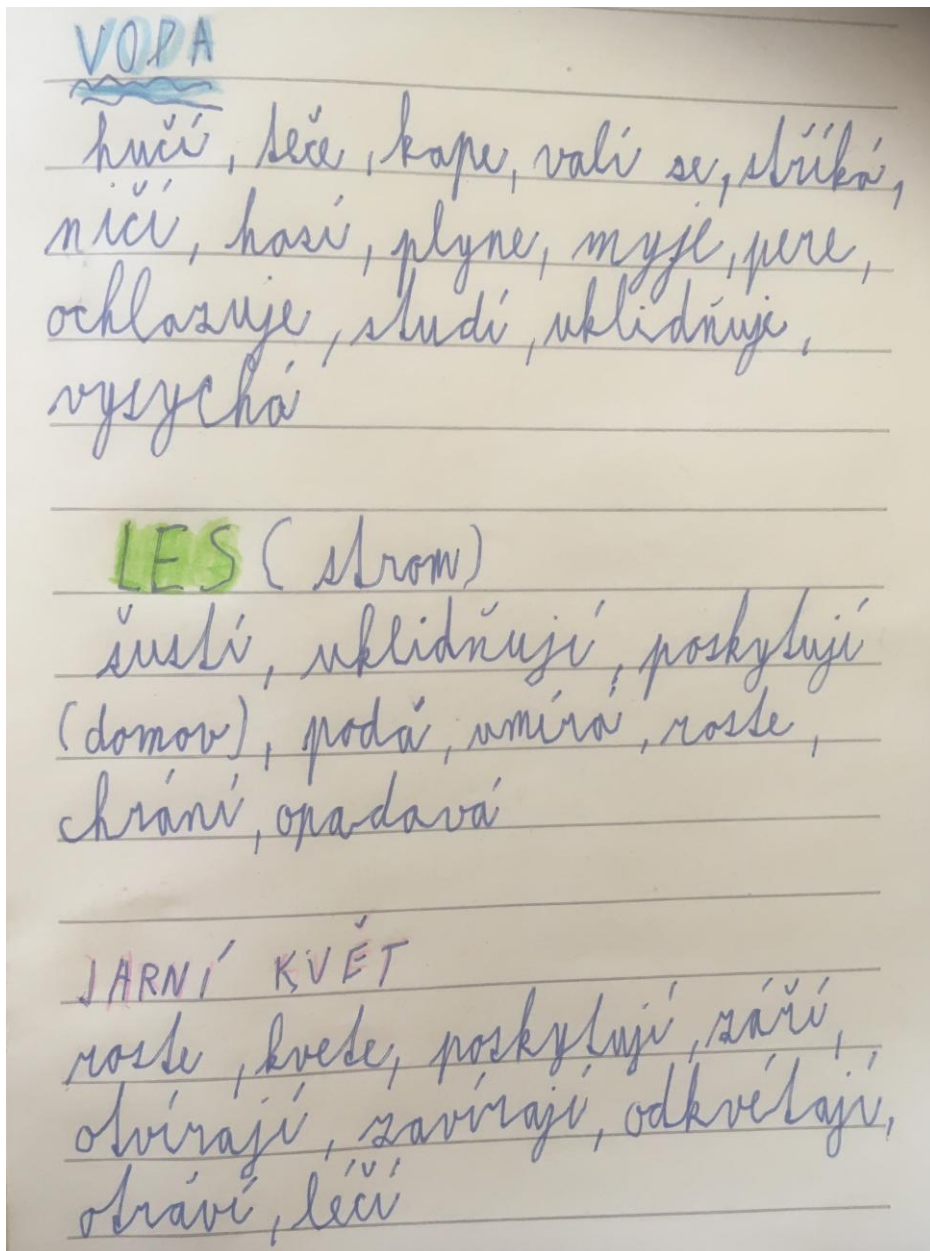
ráj
= zahrada

bory
= lesy borovic

domov
= česká, štěstí, vlast, země

Str. 30/1

Mgr. D. Černá: Využili jsme aktivitu „4 rohy“ – v každém rohu místnosti je jedna A4 se slovy VODA, LESY, KVĚT, JOSEF KAJETÁN TYL“ – děti doplňovaly slovesa. Na znamení se posunuly o jedno místo doleva, přečetly si, co je doplněno a dopsaly další slova. Tak to jsme pracovali, dokud se skupina nedostala zpět ke svému slovu. Následovalo sdílení v kruhu.

Pozor na slovesa, která jsou smysluplná jen se zvrtným zájmenem se, si. Zájmeno musí být u slovesa napsáno. (Např. květy se otvírají, se zavírají).

!!!Ve 4. ročníku už o hodně víc a záměrně pracujeme s různými texty, s více různorodými úkoly, a hlavně s upřesňováním významů neznámých slov. O těch by měli žáci diskutovat, argumentovat, hledat ve slovnících...

Stejně tak čím dál samostatněji pracují s náročnějším zadáním (sdílet ve dvojicích), postupy...

Romana Tylečková: Text: NA STUPNÍCH VÍTĚZŮ

SUPER! Hodně zaujal nejenom kluky.

Údaje jsme vyhledávali na internetu.

Postřeh: Děti si pletou slova VÝSTROJ x VÝZBROJ

S VÝSTROJÍ jsme si opravdu pohráli. Tatínek jednoho žáka je bývalý profesionální hráč – výstroj byla kompletní, včetně všech chráničů. :-D

Básnička HOKEJISTA byla úžasná, moc pěkně se s ní pracovalo (slovní druhy – vytvořila jsem dětem tabulku, skládání slov, pětilístek, slova nadřazená i podřazená).

Str. 30/2: ZPĚTNÁ VAZBA: (odůvodnění lze psát nad slova, pozor na slovo BYLINY). Všimát si sloves se zvratným zájmenem.

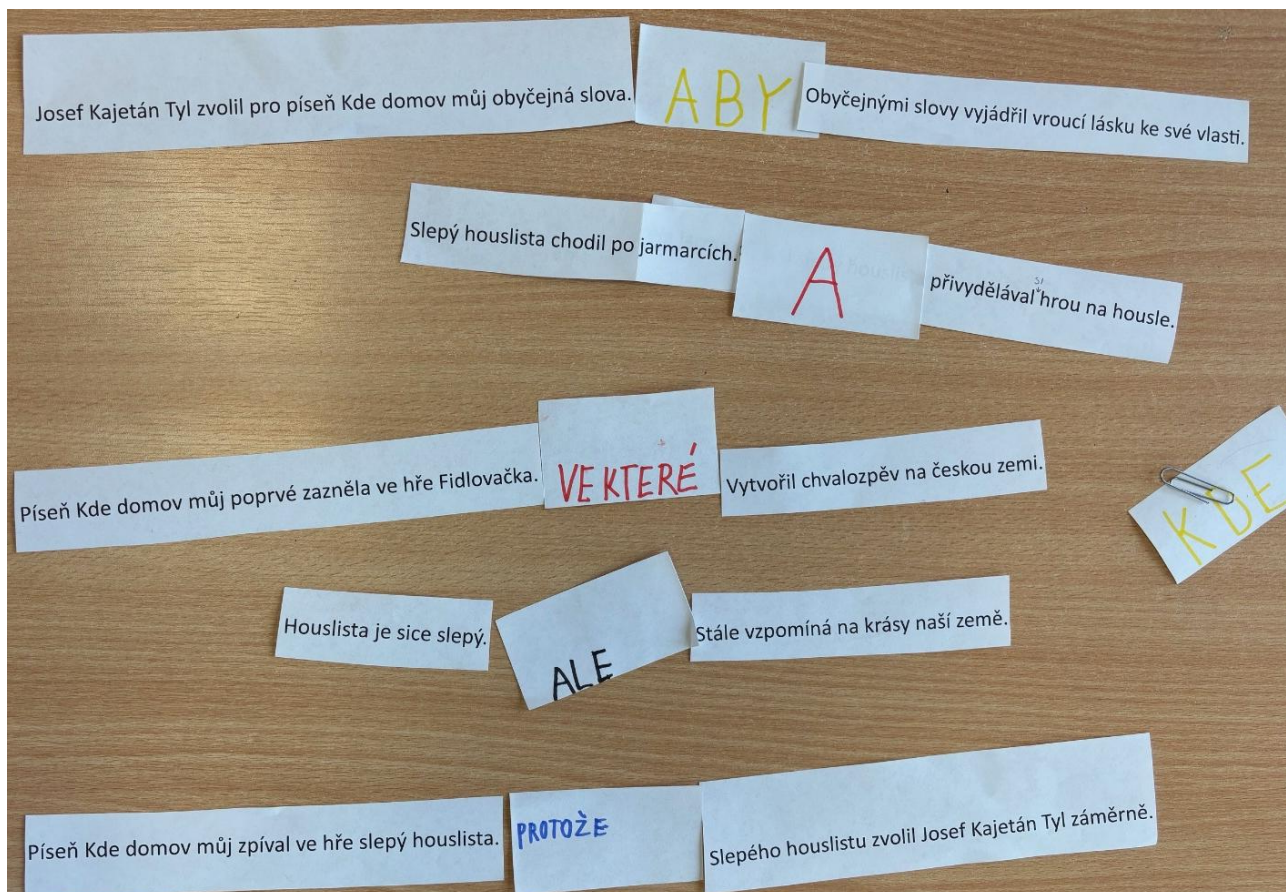
Voda plyne, umývá, je bystrá, minerální, pitná nebo nepitná, vypařuje se, třpytí se, vodou nesmíme plýtvat, polykáme ji, vylíje se, vysychá.

V lese klopýtáme, vidíme lišejníky, výtrusy, mech jako plyš, mýtiny, zmije, slimáky, byliny, slyšíme sýčka a výra, les uklidňuje.

Květy mívají bílou barvu, opyluje je hmyz, lipové kvítky sbíráme.

Str. 30/3: Spojky můžeme mít na kolíčkách nebo na kartičkách.

Dětem spojky na kolíčkách velmi pomáhají. Toto cvičení je dost náročné v tom, aby výsledná souvětí dávala smysl, bude je třeba společně číst, upravit, vynechat některá slova, změnit slovosled... Nepůjde to jen tak, že děti spojí 2 věty kolíčkem – viz ukázka. S takto připravenými souvětími musíme společně ještě pracovat:

Postřehy z pilotáže: Projevilo se malé upevnění stavby souvětí v kombinaci s několika kroky úkolu. Pro žáky bylo obtížné poskládat věty do smysluplného textu. Těžko vymazávali či přidávali slova tak, aby nové souvětí znělo hezky česky. S tímto potřebovali hodně pomoci. Bylo nutné práci vysvětlit a opravit společně. Pracovali jsme s nejpovedenější prací, přesto ani výsledný text nezní úplně bezchybně. Bylo by dobré mít předem připravenou variantu správně znějícího textu, aby žáci viděli a slyšeli rozdíl ve srozumitelnosti textu + předpřipravit podrobnější kroky, na co mají při úkolu myslet „dopředu“. Nedokázali vše předem domyslet a aplikovat. Přesto bylo skvělé, že si mohli vyzkoušet již mnohem těžší úkol úplně sami, porovnat vlastní schopnosti, uvědomit si, co zlepšit a zažít „aha“ efekty. Že udělat úkol není jen tři, čtyři úkony, ale je potřeba myslet dopředu, domýšlet, přemýšlet a aplikovat. Bylo by vhodné, vzhledem k tomu, že se vzorci teprve začínají, předpřipravit vzorce souvětí dopředu (to jsme neměli) a přeepsané věty a spojky do nich napasovat + znova ukázat, že musí slova upravit, přeházet nebo vyjmout. (Sice jsme si to již několikrát ukazovali v předešlých hodinách, týdnech, měsících na jiných slohových úkolech, ale stále to většina neumí použít.)

Společně opravená práce:

KDE DOMOV MŮJ

Josef Kajetán Tyl zvolil pro píseň Kde domov můj obyčejná slova, aby jimi vyjádřil vroucí lásku ke své vlasti a vytvořil tak chvalospěv na českou zemi. S

V₁, aby V₂ a V₃.

Píseň Kde domov můj poprvé zazněla v hře Fidlovačka. W

Zpíval ji slepý houslista, protože ho náhodně vybral Josef Kajetán Tyl. S

V₁, protože V₂.

Houslista je sice slepý, ale stále vzpomíná na krásu naší zemi. S

V₁, ale V₂.

Chodil po jařmarcích, kde si přivydělával hrou na housle. S V₁, kde V₂.

KDE DOMOV MŮJ

scen, hudba: Josef Kajetán Tyl
hudba: František Škroup
divadelní hra: Fidlovačka aneb Žádný
hněv a žádná mračka.

PŘÍRODA

ZEMSKÝ
RAJ

EMOCE

láška
krásná
příroda
mír
spravedlnost

PAMÁTKY

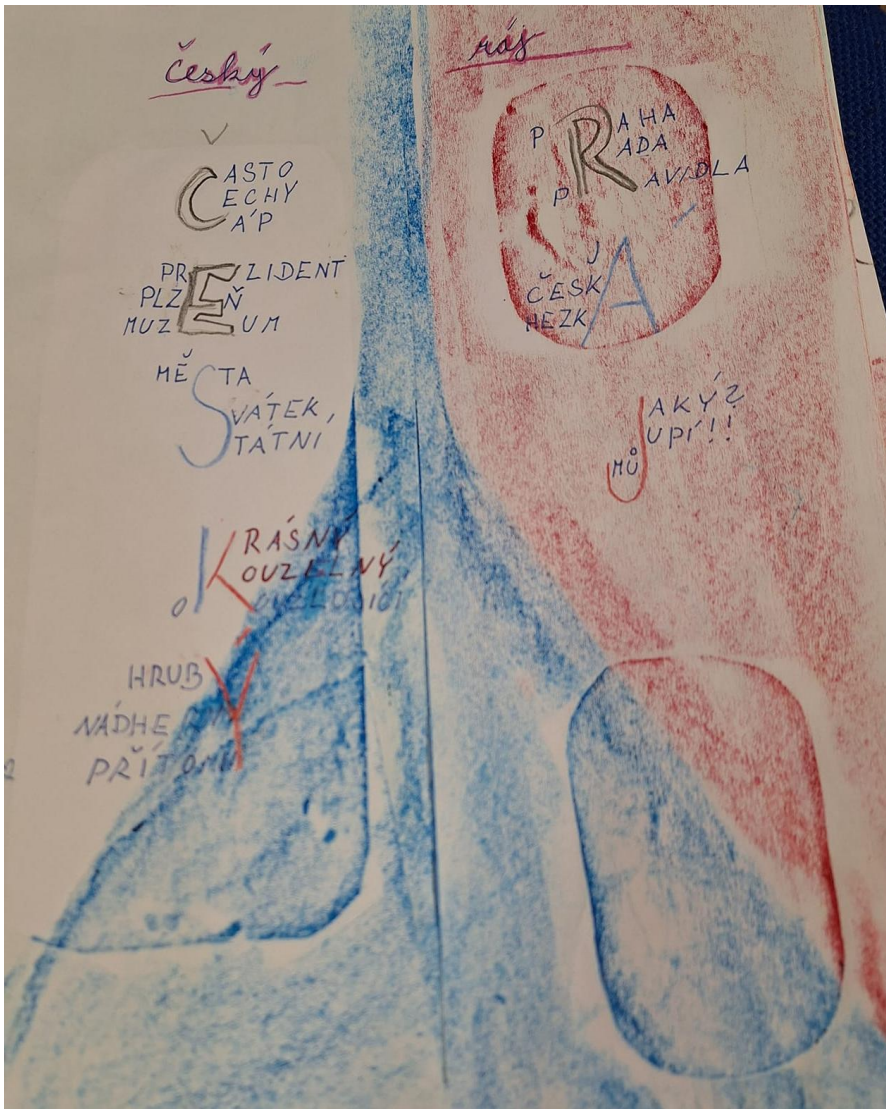
hrady
zámků
museí

LIDÉ

KDE DOMOV
MŮJ...

DA

HLUBOKÉ
ČESKO

Str. 31/1: LÍPA – NÁŠ NÁRODNÍ STROM:

„Pátračka“ – složit rčení z částí (jednotlivé části jsem označila různými barvami.)

Kniha je mezi dárky tím, čím je pro nás Říp **mezi horami,** **Vltava** **mezi řekami** a lípa mezi stromy. *František Nepil*

Řekni, k čemu autor přirovnává lípu a proč. Koho označuje slovem „nás“?

Báseň o lípě: Můžeme „složit společně, s náповědou, s ukázkou a děti potom...: ... je strom.

Bez ... by nebylo lipového medu
 ... včelky děkují za voňavé květy.
 ...najdeme v přírodě.
 ..., děkujeme ti za léčivou sílu.

O ... píšeme báseň.

Sedíme na lavičce pod mohutnou...

Radek Malý: Lípa

Na podzim si lístky z lípy

vyprávějí nové vtipy.

To se potom chechtají

a po jednom padají.

Náš národní strom je
krásná lípa. Bez lípy
by nebyl snak. K lípě
chodím každé jaro
a vidím lípu z dálky
pak. Lípo, běšim, počkej
na mě, o tobě vím hodně,
s sebou sed' stojím
jako mrak a nebo jako
černý frak. 😊

Padá z lípy listí,
když v něm jdu, tak šustí.
Ptáci už si na ni hněda nestarí,
do teplejších krajín už odletají.
Je to náš národní strom,
sousedovi na ni uvízl dron.
U babičky je lip plná ulice,
když kveleou, voní to velice.
Její listy připomínají srdíčko,
Ať na mě z okna volá Tonicčko!

Str. 31/2: Reflektovat zkušenosti dětí se sázením stromů, společně zasadit nebo se pokusit vypěstovat semenáček např. ze žaludu, kaštanu...

Rozdíl mezi slovesy **set** – **sázet**. Co sejeme? Co sázíme?

Semínko, sazenice.

Výset – viset, vysadit – zasadit – přesadit...

Rýč – rýt, motyka – kopat, hrábě – hrabat... - pantomima.

3. TÝDEN: ČR NA MAPĚ

Str. 32/1: V rámci VL lze vyrobit měřítko mapy, také vytvořit myšlenkovou mapu na téma MAPA, seznámit se s různými mapami, prohlédnout si je, porovnat – propojit s vlastivědou... Během listopadu-ledna se budeme postupně zabývat „zeměpisem ČR“ a postupně si připravovat materiály na LAPBOOK ČR.

B) ŘEŠENÍ: TRIKOLORA (VÝZNAM SLOVA, KRESLIT, VYTVÁŘET)

Naše slovo BARVA, BARVY – význam/y slov.

Naše národní barvy, barvy na mapě, barvy podzimní krajiny

Rčení s „barvami“:

Ten se ale vybarvil. Podzim hraje všemi barvami. Přiznal barvu.

Jaké mohou být barvy – přídavná jména, moje oblíbená barva a proč.

Str. 33/1, ZPĚTNÁ VAZBA:

Bez letenky,

bez pasu,

cestuji jen v atlasu.

!! Pozor - „v“ není slabika (slabika je „v at“).

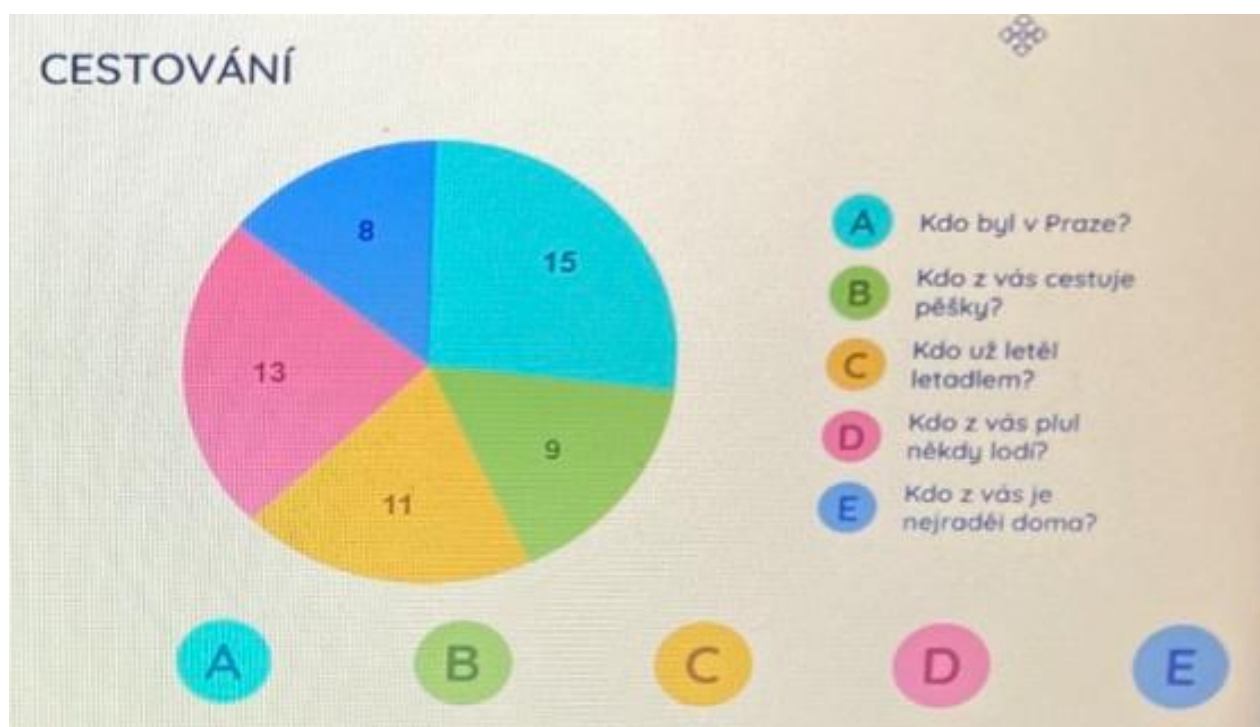
Procestuji celý svět,

sklapnu atlas

a jsem zpět.

Šlo by velmi hezky **pracovat s tabulkou**, kam by si děti o básni všechno zapsaly. Mohly by záhlaví navrhnout samy (společně). Např.

AUTOR, NÁZEV, ŽÁNŘ, POČET VERŠŮ, VĚT, SLOV, SLABIK.

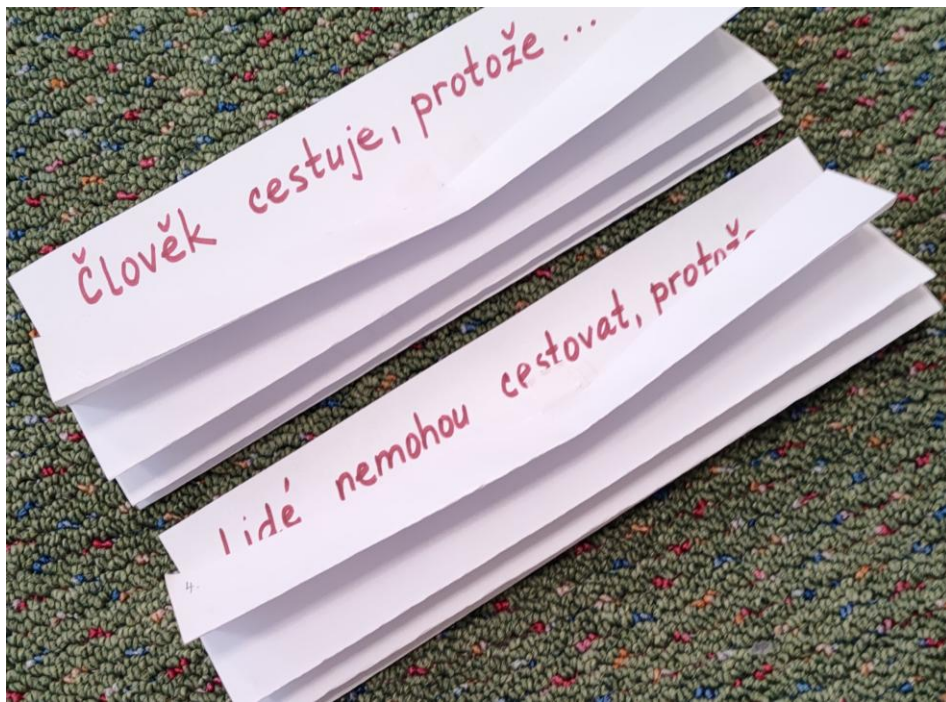

Str. 33/2: rčení: JÁ O KOZE, ON O VOZE.

Str. 33/3: rčení: VŠUDE DOBŘE, DOMA NEJLÍP (pro koho z dětí platí).

Mgr. D. Černá: „OBÍHAJÍCÍ SOUVĚTÍ“: připravit souvětí a „harmoniku“ na dopisování souvětí alespoň pro 4-6 žáků.

Dítě dostane harmoniku, rozloží 1. díl, dopíše souvětí, zavře harmoniku a pošle dál...

Člověk cestuje, aby ...

1. poznal několik nových míst.

2. viděl ciziny.

3. ... poznal jiné kultury.

4. ... si užíval a poznával svět.

Str. 34/1: ZPĚTNÁ VAZBA

Naše vlast je krásná. Lidé **bydlí** ve městech i na vesnicích a každý člověk zde může najít **místo**, které bude **mít** rád. Pro někoho to bude louka, kde se pase **dobytěk**, jiný rád **zavítá** do lesa. Snad ho nevyleká houkání **sýčka**, který se **ozývá** hlavně večer. Někdo jiný rád navštíví **vyšoké** hory, aby **získal sílu** při **výstupu** na vrchol, pokochal se krásnými **výhledy** a **uslyšel** hukot horských **bystrin**. Při trošce štěstí může spatřit, jak se v trávě **mihne vydra**, která si běží pro potravu do **blízkého** potoka. K naší vlasti patří příroda, historie i kultura. Naši předkové měli různé **zvyky** a **obvyčeje**, které si **připomínáme** dodnes.

Text lze využít na opakování slovních druhů:

Vytvořit tabulku ke všem probraným slovním druhům (máme probrané všechny kromě částic – ty jsem zatím nezařadila dle doporučení Doc. Hájkové: Kapitoly z didaktiky výuky ČJ na 1. stupni, kde píše, že tento slovní druh je tak náročný na pochopení, že patří až na 2. stupeň nebo na SŠ).

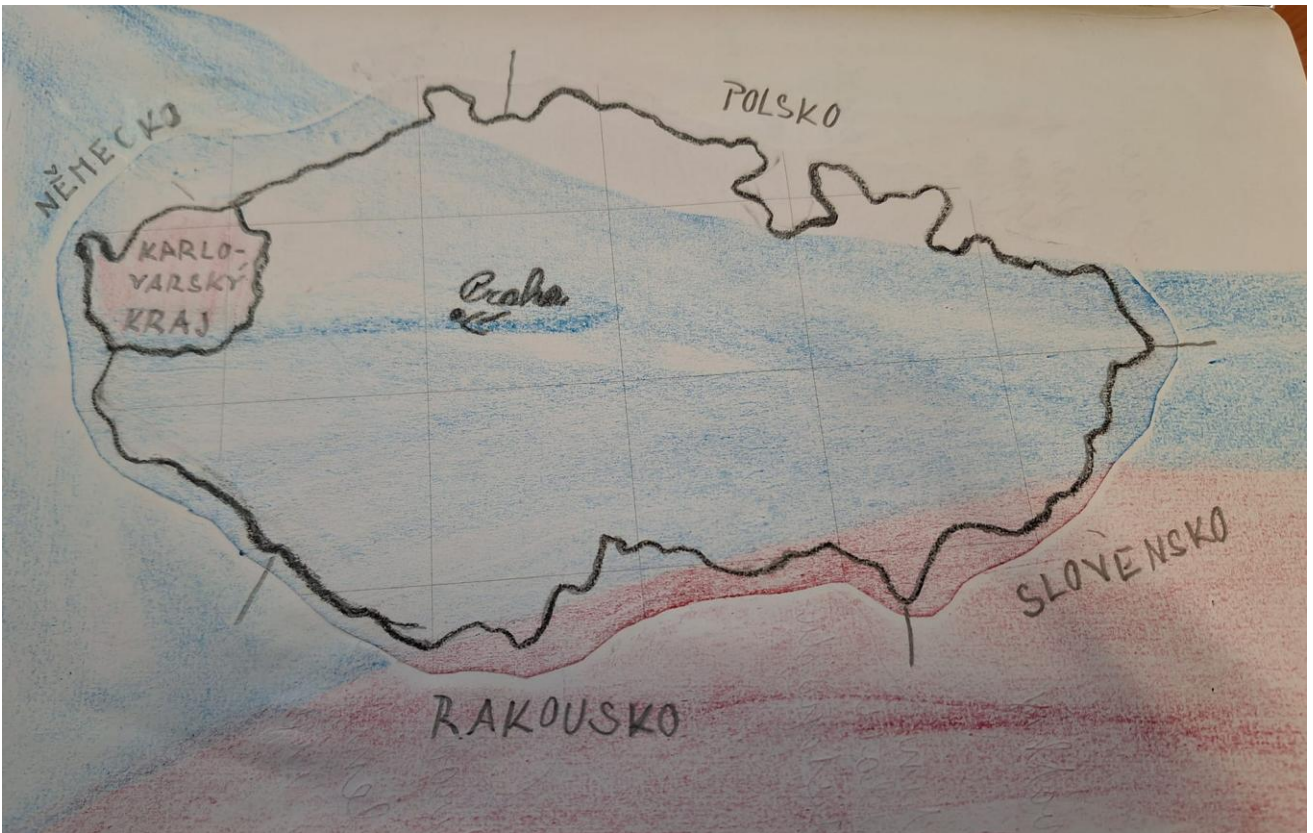
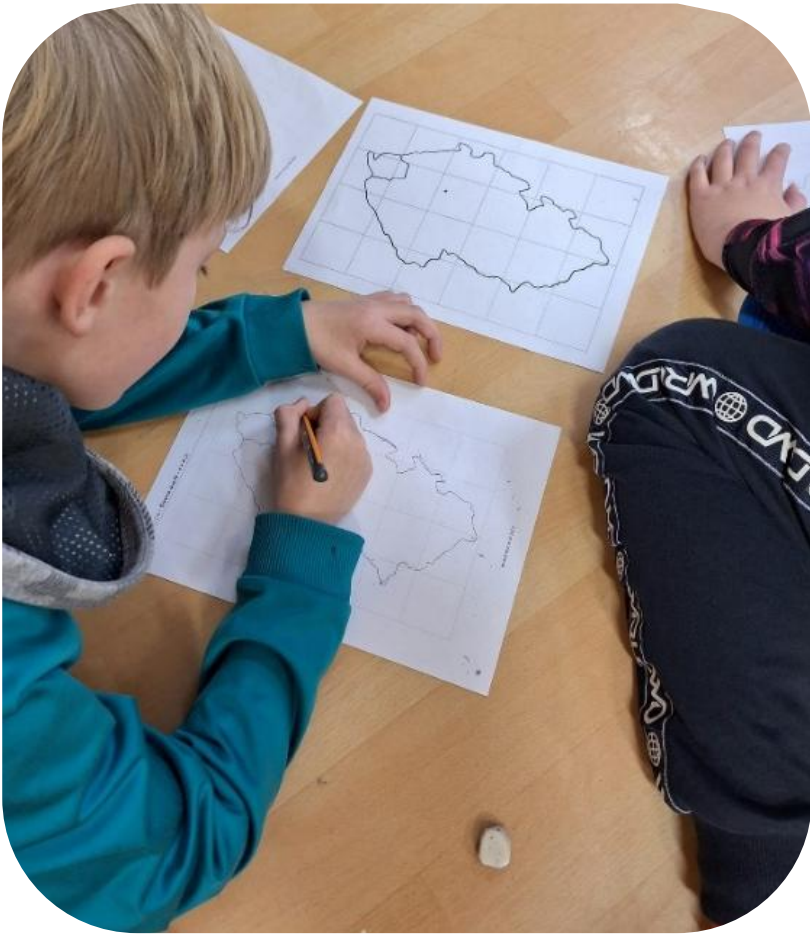
Ke slovním druhům lze zapisovat slova přímo z textu, určit, který slovní druh v textu není zastoupen a proč asi...

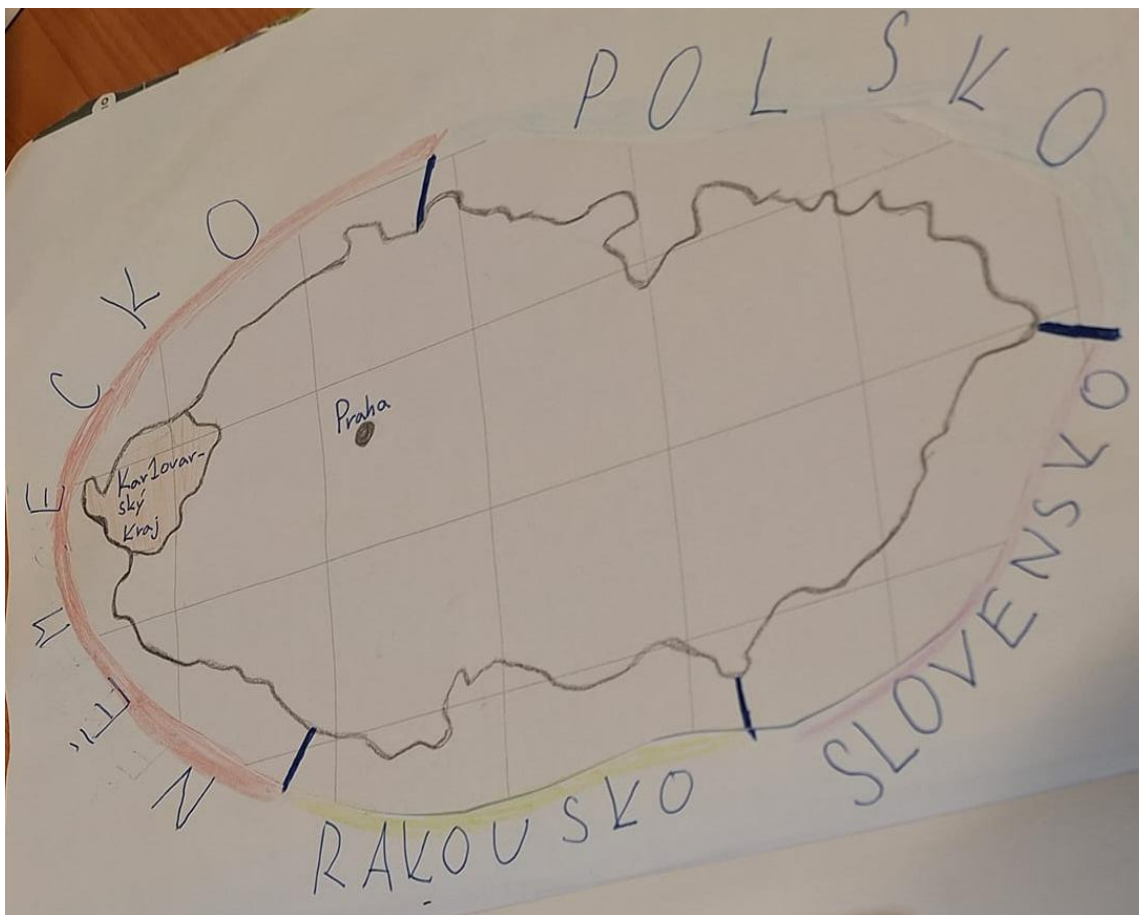
Další možností je do tabulky zapisovat slova k významovému okruhu VLAST.

Str. 34/2:

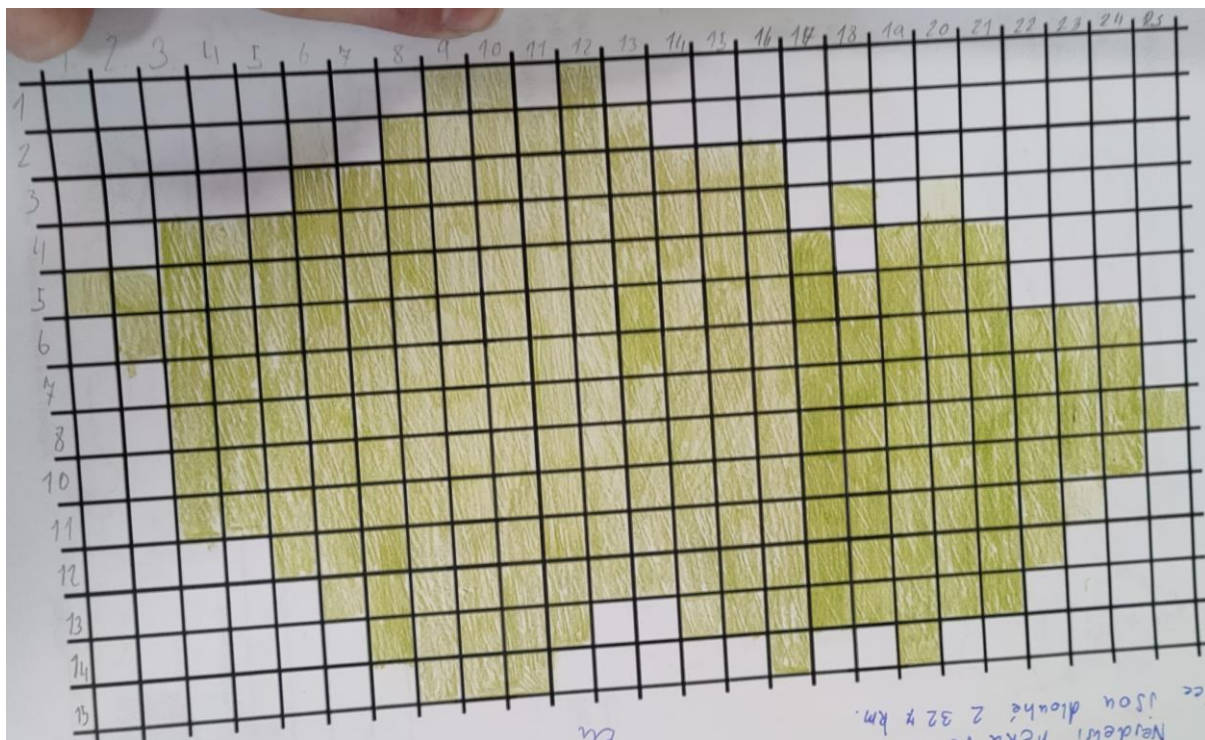
Tvorba vlastní mapy: Zuzana Staňková

Pro děti je velmi náročné nakreslit tvar mapy na papír. Vhodnou pomůckou je kreslit mapu, která je v síti – děti kreslí také do sítě – síť musí být totožná, jako na vzoru. Postupují od vybraného políčka a zrakem kontrolují správný tvar části hranice mapy v políčku sítě.

Mgr. D. Černá: Mapu jsme tvořili v rámci informatiky. Děti měly vzor a vymýšlely strategii, jak mapu ČR překreslí co nejpřesněji. Očíslovaly si okýnka.

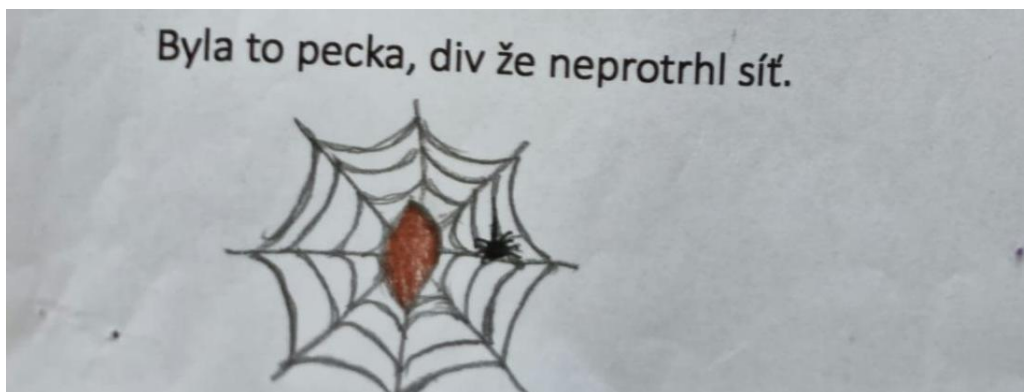

V informatice žáci hledali na PC základní údaje o ČR a psaly je okolo mapy.

DOPORUČENÍ: Nechat pod mapou několik volných řádků a na ně zapisovat informace o ČR v nějakém pořadí, systematicky, očíslované, přehledné, což by mohlo žákům dál sloužit jako osnova pro zápis informací o jakémkoli jiném státu (např.: název, poloha, člen EU, měna, jazyk, hl. město, povrch – zajímavosti, vodstvo – zajímavosti, nejznámější osobnosti, památky, výrobky, pokrmy...).

Nebo zapisovat na samostatný list, strukturovaně...

Str. 35/1: Slova vícevýznamová. Tvořit věty, kreslit různé významy slova.

Míč skončil v síti.

4. TÝDEN: NÁŠ KRAJ, MĚSTA ČR

EVOKACE: ZÁŽITKOVÁ VÝUKA: OSADNÍCI

Naše město smetla povodeň, zničila sopka nebo válka... Je srovnané se zemí a celá krajina je zničená. Už se zde nedá bydlet. My jsme osadníci a musíme najít novou krajinu pro výstavbu úplně nového města. Musíme přemýšlet a domluvit se, jaké požadavky na takovou krajinu máme, co tam nesmí chybět, abychom zde mohli žít (aby krajina splňovala základní podmínky života), jak ta krajina má vypadat, aby byla dostatečně bezpečná, abychom byli chráněni před loupežníky a před divokými šelmami... - možno propojit s informacemi v pověsti O Čechovi.

Žáci zapisují svoje požadavky a nápady, kde by vybudovali nové město a proč. Lze použít metodu BRAINSTORMING (nebo SKUPINOVÝ BRAINSTORMING), případně SNĚHOVOU KOULI.

Na závěr mohou žáci svoje nápady srovnat s textem VZNIK MĚST, který mohou číst ve dvojicích a podtrhávat odpovědi na otázku: CO NESMĚLO CHYBĚT V KRAJINĚ, KDE SI NAŠI PŘEDKOVÉ BUDOVALI SVOJE OBYDLÍ A PROČ?

Vznik měst – NAUČNÝ TEXT (VLASTIVĚDNÝ): Adélka Podholová

Hranice naší země vždy tvořily hory porostlé hlubokými lesy, které zaručovaly ochranu země před nepřáteli. Z vykopávek se dozvídáme, že zde dříve nebyla města ani vesnice jako dnes.

Když ještě vládla doba ledová a potravy bylo málo, naši předkové žili společně v tlupách a jedli, co příroda dala. Byli to především sběrači a sbírali borůvky, maliny, jahody, ale i lískové oříšky, vikev, pšenici či oves. Často se stěhovali za další potravou, proto nemělo smysl budovat příbytky. Bydleli pod převisy skal, v jeskyních či v jámách v zemi.

Když ustoupila doba ledová naši pravěcí předci zjistili, že je možné si ochočit (domestikovat) některá zvířata. Mezi ně patřila například ovce, koza či pes. Také se naučili drtit zrna. Protože na jednom místě zůstávali delší dobu, začali si stavět jednoduché chatrče z dřevěných kůlů.

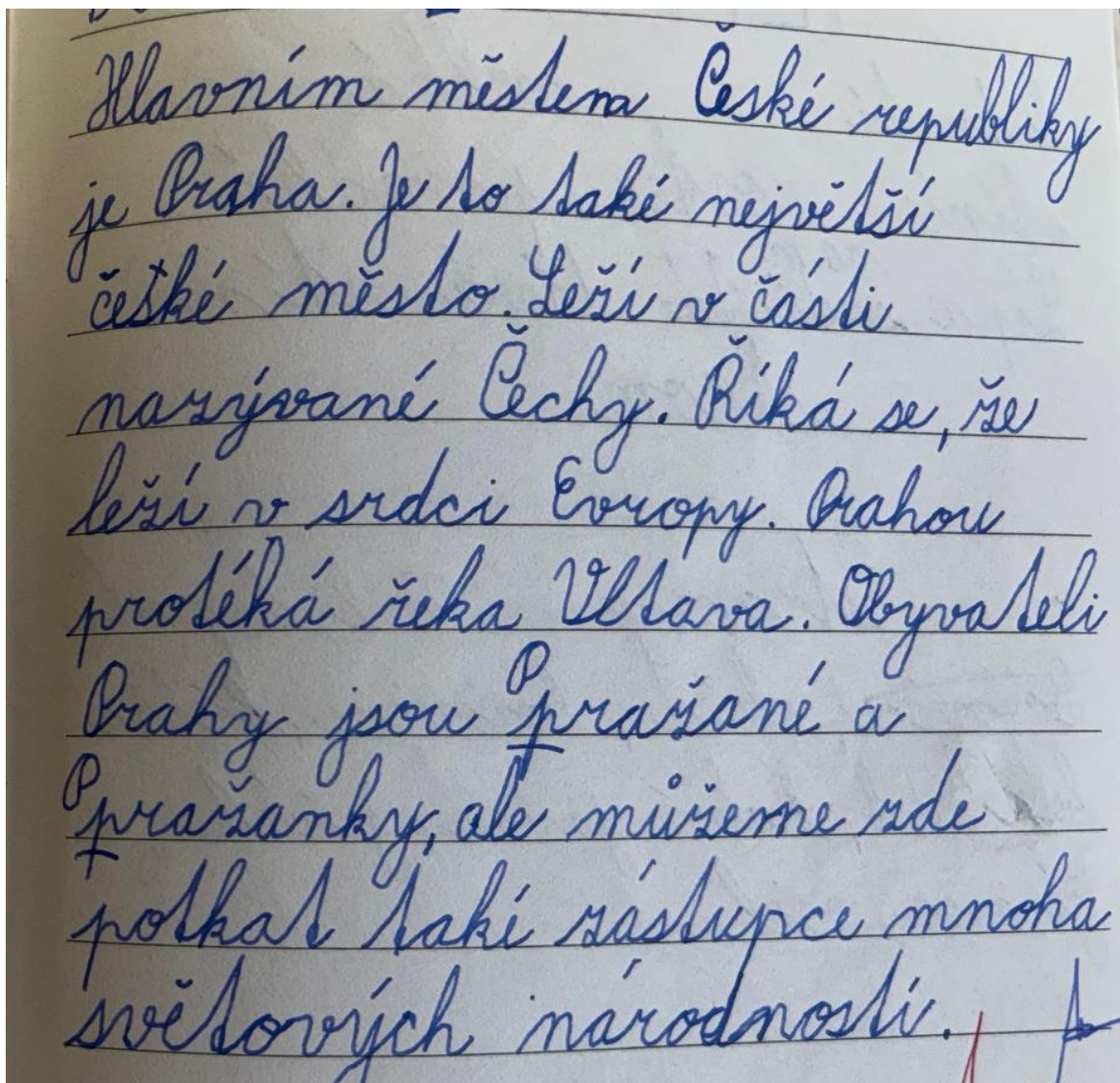
Jak čas plynul, ze sběračů se stali zemědělci. Naučili se pěstovat luštěniny, obiloviny či textilní rostliny (např. len). K tomu bylo potřeba zvolit si místo s vhodným podnebím, aby úroda dobře rostla. Nejdůležitější podmínkou pro život byl ale zdroj vody. Proto první domy ze dřeva a hlíny vznikaly v blízkosti řek.

Aby zemědělci získali další půdu pro zakládání polí, luk a pastvin, často vypalovali lesy, kterými byla krajina porostlá. Vypalování lesů se nazývalo žďáření. Na mapě proto najdeme mnoho názvů Žďár a Ždírec.

Postupně vznikala také první řemesla - hrnčíři, koželuzi, tkalci a další. Aby se zvýšila bezpečnost, okolo domů se zapíchaly špičaté dřevěné kůly. Takto začala růst první tzv. oppida.

Využíval se takzvaný směnný obchod. Kdo měl navíc něco, co si vyrobil či vypěstoval, na trhu to vyměnil za věci, které sám neměl. Trhy vznikaly tam, kde se křížilo několik cest, u místa, kde se dala přebrodit řeka. Kolem tržiště se začali usazovat řemeslníci, kteří vyráběli nástroje, zbraně, oděvy a obuv.

Kupci a řemeslníci se stávali bohatšími a začali si budovat kamenné domy. Jako ochranu před zloději svou obec chránili hradbami. Tak vznikla první středověká města.

Str. 35/3: PRAVOPIS NÁZVŮ MĚST

Názvy našich největších měst mohou žáci „zašifrovat“ libovolnou šifrou, kterou si vymyslí (abecední, obrázkovou, číselnou, morseovkou...). Každá skupina si může zvolit jednu šifru – zašifrovat 1-3 názvy měst (ideálně každý název na 1 kartičku). Kartičky pak můžeme využít jako běhací diktát dvojic, nebo ke společné práci a „vyřešení všech šifer“. Názvy je možno nakonec seřadit podle abecedy a zapsat do sešitu.

Obce lze najít na mapě a určit region, ve kterém se nacházejí. Která z nich leží v našem regionu?

Hry se slovy: MĚSTO, VESNICE

- Jaká jiná slova obsahují (MĚ - koho, 100; VES, NIC).
- Tvořit jiná slova, která obsahují slovo 100 a rýmují se se slovy MĚSTO/MĚSTA: TĚSTO, GESTO, PESTO/CESTA, VESTA...

c) Tvořit jiná slova, která slovem 100 začínají a **nejsou to číslovky (podst. jm.: 100lek, 100letí, 100pa... slovesa: 100jí, 100ná, 100puje)**

d) Tvořit slova, která obsahují slovo NIC (VESNICE, SVĚTNICE, POPELNICE, RADNICE, LEDNICE....)

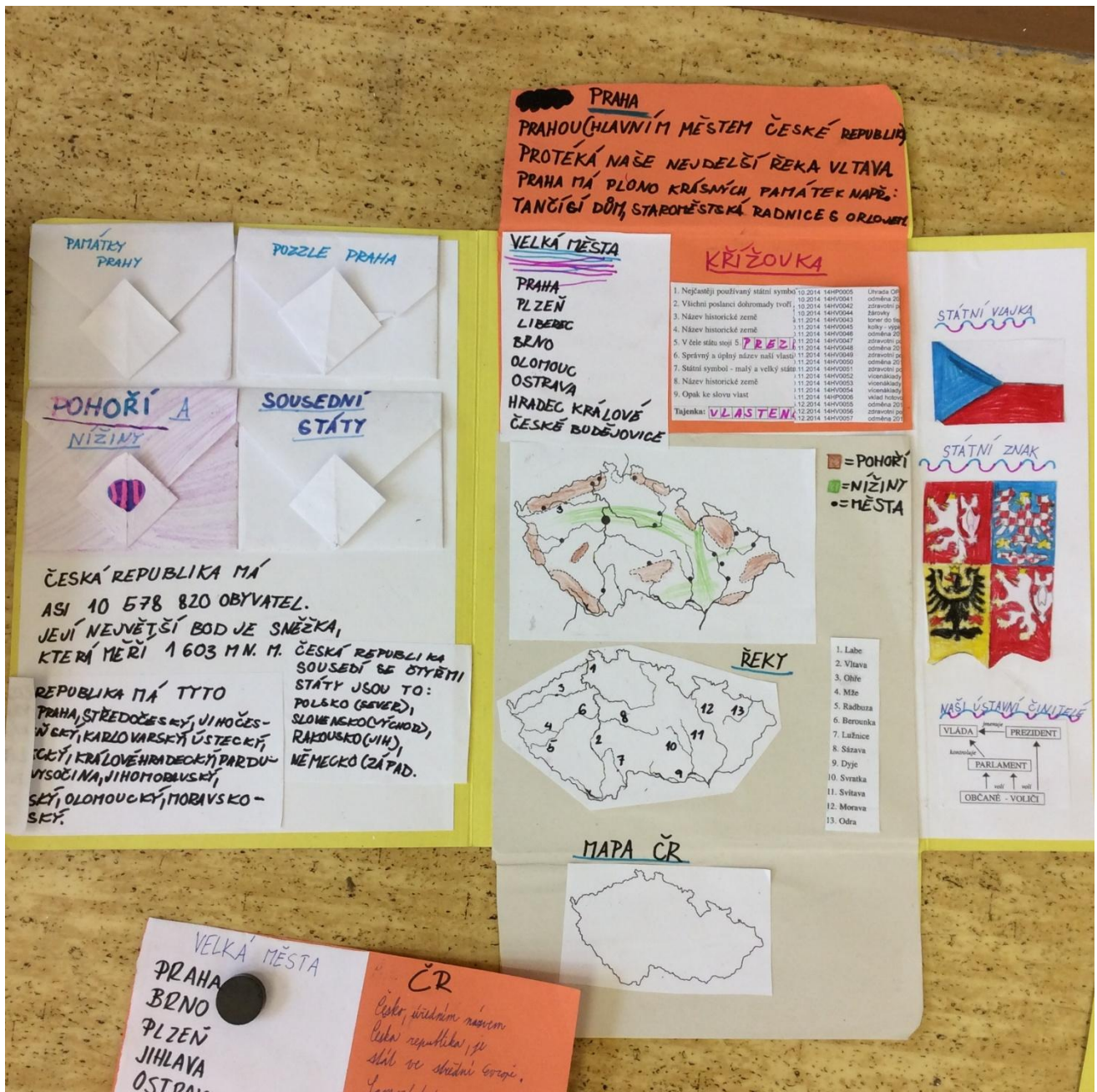
Str. 35/4, Propojit s vlastivědou:

Státní hranice, ČR a hlavní město, náš kraj, krajské město, naše město nebo vesnice (jedním slovem obec).

Pravopis zeměpisných názvů. Pozor: slovo kraj (malé k)/Kraj Vysočina – velké K, součást názvu. Názvy měst s více slovy - zaměřit se hlavně na svůj region.

Zeměpisné učivo o ČR mohou žáci zpracovat formou **LAPBOOKU ČESKÁ REPUBLIKA**. Je možné na něm pracovat postupně (listopad-leden) nebo na konci ledna při práci zopakovat vše, co o ČR žáci vědí a zmapovat všechny části ČR, o kterých se učili. Ukázky: R. Tylečková, ZŠ KRMELÍN.

Str. 36/1 B) Mohou se vybrat jen některé názvy, nebo ve skupinkách mají děti určený počet, případně – najděte názvy tak, aby ke každé řadě z Vyjmenovaných slov patřilo alespoň 1 slovo... Slova lze poté naskládat: k jednotlivým řadám VS, podle abecedy...
 Příklad: Bylany, Bystřec, Kobylí, Lysice, Mydlovary, Nezamyslice, Pyšely, Sychrov, Myšilovice, Syrovice, Zbytiny, Vémyslice, Obyčtov, Vysoké Mýto, Špindlerův Mlýn, Býčina, Kopytnice.

Nejcennější pro rozvoj fantazie a pronikání do stavby slov + pochopení „příbuznosti“ ... je vymýšlení důvodů, proč se obec nazývá právě takto (Zbytiny: Že by tam lidé žili jen ze zbytků? Nebo ve vedlejší vesnici zbylo hodně domů, kde nikdo nebydlel, tak si domy koupila velká skupina kamarádů a založili Zbytiny?... A co kdyby se obec nazývala Zbitiny – někdo tam někoho zbil?... 😊😊😊).

Mgr. T. Lhotková: Žáci pracovali s předpřipraveným seznamem vyjm. slov, kde jsou uvedena i příbuzná slova z internetové příručky ústavu pro jazyk český:

<https://prirucka.ujc.cas.cz/>, v seznamu hledali ve dvojicích a zvýraznili si názvy obcí a měst (částí měst) a dále zapsali do sešitu podle zadání. Dále samostatně vyhledávali na tabletech jednotlivá PSČ na <https://www.psc.cz/>

Žáci na daných stránkách mohli vidět i mapu, kde se dané město nachází.

B: být (bych, bys, by, bychom, byste, abych, abys, aby, ..., kdybych, kdybys, kdyby, ..., bytí, živobyti, bývat, bývalý, byt, bytná, bytový, bytelný, bytost, bydlet i bydlet, bydliště, obydlí, bydlo (tj. příbytek, živobyti), dobyt, dobyvatel, dobytek, dobytce, dobytkařství, nabýt, nabývat, nábytek, obývat, obyvatel, obyvatelstvo, odbýt, odbyt, neodbytný, pozbyt, přebýt, přebývat, přebytek, přibýt, přibývat, přibýtek, ubýt, ubývat, úbytek, zbývat, zbytek, zabývat se), **obyčej** (obyčejný), **bystrý** (bystře, bystrost, bystřina, **Bystř. Bystřice**), **bylina** (bylí, býložravec, černobíl, zlatobíl), **kobyla** (kobylika, **Kobyličky**), **byk** (byček, byčí, bykovec), **babyka**; **Bydžov, Přibyslav, Bylany, Hrabyně, Zbyněk**.

F: Po *f* se v kořenech domácích slov *y*/*ý* nepíše, proto vyjmenovaná slova po *f* v češtině nemáme. V některých učebnicích a přehledech vyjmenovaných slov bývá uvedeno přejaté slovo fyzika. Obojetnost *f* se projevuje zvláště v koncovech (grafy, žirafy, ale v kafí), viz **Psaní i, í – y, ý**.

L: slyšet (slyšitelný, slychat, nedoslýchavý), **mlyn** (mlynář, mlýnice), **blýskat se** (blýsknout se, zablýsknout se, blýskavice, blýskavý, blyštět se), **polykat** (zalykat se), **vzlykat** (vzlyknout, vzlyk, vzlykot), **plynout** (uplynout, rozplynout se, rozplývat se, splýnout, splývat, oplývat, vyplývat, plynulý, plyn, plynný, plynárna, plynometr, plynojem), **plývat, lysý** (lysina, lyska, **Lysá, Lysolaje**), **lýtka, lýko** (lýčí, lýčený (tj. lýkový), lýkovec, lýkožrout), **lyže** (lyžovat, lyžař), **pelyněk, plyš, slynout, plytký, vlýs** (vlýsek, vlýsový); **Volyně**.

M: my (zájmeno 1. os. mn. č.), **mýt** (mycí, myčka, umýt, umývat, umývadlo i umyvadlo, umývána i umývána, pomýje, mýval, mýdlo, mydlit, mydlář, mydlina), **myslit i myslet** (mysl, myšlenka, pomyslit i pomyslet, pomýšlet, přemýšlet, vymyslet, vymýšlet, výmysl, úmysl, usmyslet si i usmyslet si, smýšlení, smýšlenka, smysl, smyslný, nesmyslný, průmysl, myslivec, myslivna, **Nezamysl, Nezamyslice, Přemysl**), **mýtit se** (mýlka, mylný, omyl, zmýlená), **hmyz** (hmyzí, hmyzožravec), **myš** (myši, myšina), **hlemýžď, mýtit** (mýtina, vymýtiti, vymyčovat), **zamykat** (odmykat, nedomykat, vymýkat se, výmyk, přimýkat se), **smýkat** (smyk, smýčiti, smýčec, smýčka, průsmyk), **dmýchat** (rozdmychat, dmychadlo i dmychadlo), **chmýří, nachomýtnout se** (ochomýtat se), **mýto** (mýtné, Mýto), **mykat** (mykaný), **mys, sumýš; Litomyšl, Kamýk**.

P: pýcha (pyšný, pyšnit se, zpychnout, pýchavka, pych, přepych, **Přepychy**), **pytel** (pytlovina, pytlák, pytláčit), **pysk** (pyskatý, ptakopysk, **Solopysky**), **netopýr, slepýš, pyl** (opylovat), **kopyto** (sudokopytník), **klopýtat** (klopýtat), **třpyt** (třpyt, třpytivý, třpytka), **zpytovat** (jazykozpyt, nevyzpytatelný), **pykat** (odpykat), **pýr** (pýřavka), **pýří, pýřit se** (zapýřit se pýřivý, čepýřit se), **pyj**; **Chropyně, Pyšely, Spytihněv**.

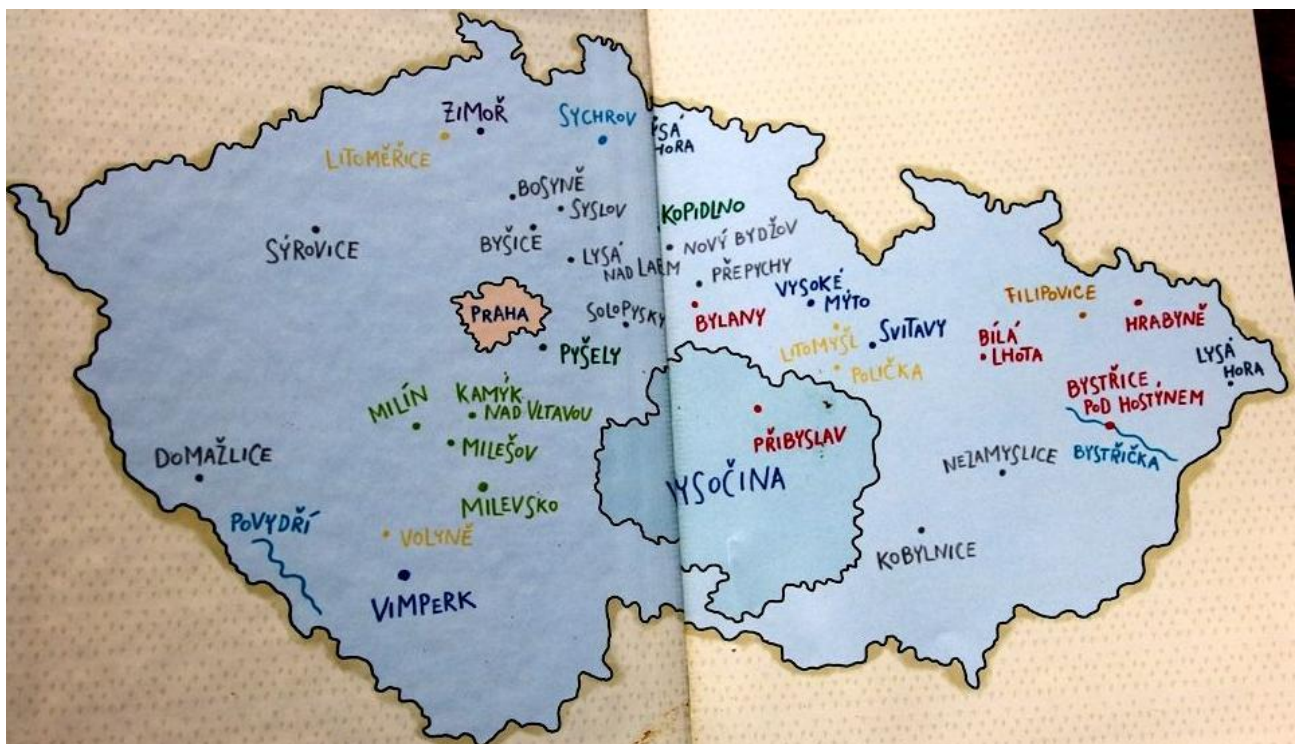
S: syn (synovský, synovec, zlosyn, **Syneč**), **syť** (syťost, dosyť, nasýtit, nenasytný), **sýr** (syreček, sýrař, sýrárna, syrovátka, **Sýrovice**), **syrový** (syrovinka), **syřý** (tj. syrový), **sychravý** (Sychrov), **usychat** (vysychat), **sýkora** (sýkořice), **sýček, sysel, syčet** (sykat, sykot), **sypat** (sypký, sýpka, sypek, nasypat, násyp, násypný, osypáný, vysypat, zasypat, zásyp); **Bosyně**.

V: vy (zájmeno 1. os. mn. č.), **vykat, vysoký** (vysočina, **Vysočany**, vyšší, výše, výška, výšina, povýšit, vyvýšit, vyvýšen, zvýšit, převyšovat, **Vyšehrad**), **výt** (zavýt), **výskat** (výskot, zavýsknout), **zvykat** (zvyk, zlozvyk, zvyknout, zvyklost, navyknout, návyk, odvykat, odvyknout, obvyklý), **žvýkat** (žvýkací, přežvýkovat, přežvýkavec, žvýkačka), **vydra** (vydrí, vydrovka, **Povydří**), **výr** (tj. pták), **vyžle** (Vyžlovka), **povyk** (povykovat), **výheň, cavyky, vyza**; předpona **vy-** (např. vyslechnout, vyvařit, výslech, výborný, výzkumný); **Vyškov, Výtoň**.

Z: brzy, jazyk (jazyček, jazykozpyt, jazykověda, dvojjazyčný, jazykka), **nazývat (se)** (vzývat, vyzývavý, vzývat, ozývat se); **Ružyně**.

Mýslét
 Nezamysl 798 26
 Nezamyslce 298 26
 Pýcha
 Přepychy 512 32
 Pysk
 Solopyský 284 01
 Syn
 Synec 28 1 63
 Sýr
 Sýrovice 665 67
 Sychrov
 Sychrov 462 44
 Vysoký --
 Vysociny 539 11

VS NA MAPĚ: UKÁZKA Z FB

Str. 36/4 CÍL (VÝSTUP RVP): „*Vyhledá typické regionální zvláštnosti přírody, osídlení, hospodářství a kultury, jednoduchým způsobem posoudí jejich význam.*“

Dílčí cíle (naše, ŠVP):

- a) zorientuje se v mapě mikroregionu, vyhledává v ní významné obce, prvky, místa,
- b) s využitím různých zdrojů uvede příklady přírodních a kulturně cenných míst ve svém okolí,
- c) navrhne výlet do významných míst mikroregionu (zajímavé kulturní, přírodní zastávky apod.) a zdůvodní, proč je vybral - možno propojit s finanční gramotností, zjistit ceny a spočítat.

VYTVOŘIT PRŮVODCE (NEBO LAPBOOK, MM???) naším regionem a okolím s důrazem na: typické regionální zvláštnosti přírody, osídlení, hospodářství a kultury, charakterizovat danou oblast...

PRAKTICKÝ ÚKOL: Zjišťovat vzdálenosti mezi městy. Možno si vyrobit měřítko (z proužku papíru, z provázku...)

Str. 37/1: Celá strana slouží k opakování učiva za měsíc listopad, může být využita jako závěrečná práce, případně lze využít některé úkoly z celé strany.

Celá pověst je uvedena v příbězích, bude součástí čtenářského sešitu. Některé úkoly lze propojit, např. práce se slovníkem a ověření si, jestli opravdu název Čechy vznikl tak, jak popisuje pověst. **V rámci „literární nauky“ je žádoucí pracovat s pojmem pověst, čím se vyznačuje, jak ji poznáme....**

Záměrně je počítáno s tím, že žáci budou plnit úkoly do sešitu, jelikož v učebnici by k tomu byla potřeba velmi mnoho místa (čímž by se navyšoval počet stran učebnice), navíc by to nebylo přehledné. V tomto pojetí lze žákům vybrat úkoly „na míru“.

Dosud jsme záměrně (dle doporučení Doc. Hájkové a Doc. Adama) názvy slovních druhů v učebnici nečíslovali (ani jsme číslování nezaváděli), i když v pracích žáků se číslování objevuje. Mnohem důležitější než číslo, je správné užití, ale hlavně porozumění, co daný slovní druh označuje, jaký vliv má na význam a správnost věty, jak slovní druhy ovlivňují komunikační záměr, pravopis...

1 2
Vojvodové a nejstarší
z rodu prohlédli půdu
kolem a zjistili, že je
úrodná.

V1 a V2, žl V3.

7 1
na hoře - Čech a Lech vyšli

nahoru - na horu Říp.

6
nahoru - Šel jsem po schodech nahoru.

7 1 5 6
na hoře - Na hoře je často

1
sníh.

1 6 5 6
nahore - Pták vždy letí nahore.